

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Ant. Mvreti Variarvm Lectionvm Libri XV

Muret, Marc-Antoine

Antverpiæ, M. D. LXXXVI.

Cap. 17. De libro Prouerbiorum nuper edito Florentinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70864)

tus loquitur, fiunt. Sed hæc, si videbitur, aliàs. Nam quod cœperamus, exequamur: *Quorum puterimus neque obstructa ora sunt, neque Crepidines paulo alium exagitata: neque denique quidquam est, quod obiectu suo probeat, ne quis in eos incautior prolabatur: quales multo videri videmus: si qui circa eos choreas agant, magnum periculum adeunt, ne, dum progrediuntur, regrediuntur, corpus orbem mouent, saltitant, in puteum delapsi mergantur.* Pro uerbis igitur usus esse poterit in eos, qui per ludum et lasciuiam tale aliquid facit, ut eo ipso se in magnum aliquod periculum coniciant.

De libro Proverbiorum nuper edito Florentina.

CAPVT XVII.

Nam quis me putet, quæ superiori capite dixi de Florentina Proverbiorum editione, sine causa dixisse, & alienæ industriæ iniquam existimationem fuisse: proponam hæc aliquot exempla, ut quidque occurreret: non enim mihi tantum est otij, ut plures horum ea in re perdere libeat: Ex quibus illa verè ac merito dicta esse intelligatur. Atque, ut hinc exordiar: ait aliquis in Odis Horatius, se Veneri sacrificare velle; quod in se nimis sæuam experiatur: sperare autem, vbi hostiam mactauerit, illam sibi leniorem fore. Atque hoc ita exprimit: *Mactata veniet lenior hostia.* Inde Erasmus, aliud cogitans, proverbium fecerat, *Mactata hostia lenior.* & adfirmarat, dici de spontaneis ac mansuetis. Nonne oportuit tam ridiculâ interpretationem tolli ab iis, qui à se falsas interpretationes sublatas esse profiterentur? Nam si quis vel inspecto Horatii loco non viderit, quàm hoc ridiculè dictum sit: prope est, ut alia proverbij figurâ dicat aliquis, minus ei esse sensus, quàm mactatæ hostiæ. Plautus ludens dixit

Amphi-

Amphitruonem suam neque tragœdiam, neque ta-
 men planè comœdiam fore, sed tragocomœdiam. Isti
 hanc ipsam vocem καμωδονταγμαδων prouerbiū esse
 dixerunt, de re, quæ ex lætis simul & tristibus consta-
 ret. Quis igitur modus prouerbiorum scribendorum
 futurus est, si talia quoque prouerbia accipimus? Co-
 gnouerant ex Varrone, in bulgam seu vesicam olim
 condi solitos nummos. statim natum prouerbiū
 est: *Ad oculos magis, quàm ad vesicam pertinet.* Quo præ-
 dicto prouerbio quis, quæso, vniquam antiquus scri-
 ptor vsus est? Saltem vnum citassent. Eiusdem gene-
 ris sunt illa: *Fluuij cursus non detorquendus: Pauca malè
 parata, multa bene comparata perdunt: Conscientia crimen
 prodit: Patere legem, quam ipse tulisti. Tonderi pecus, non
 radi debet: Temporibus seruire decet: Pygmaei vel Thioda-
 mas cum Hercule: Amor fit ira iucundior: Voluptas malo-
 rum esca: & talia, ὅσα νόσος.* Vt enim quibusdam ho-
 minibus malè affectis, quicquid edunt, in bilem
 aut in pituitam, ita istis, quicquid legunt, in prouer-
 bium vertitur. Versus est Catulli ex Epithalamio:
Omnia omnibus annuit. Descripserunt ad verbum, quæ
 ego abhinc viginti annos ad eum versum scripseram,
 eaque pro suis sumentes, nouum prouerbiū concin-
 narunt. Versus est, opinor, Euripidis:
ἰπὲρ ἑχθρῶν θυμὸς ὀπλίζει χεῖρα. id est,
In hostes ipsamet ira armat manum.
 Eodem isti ita verterunt: *inimicitias armabit ira manus.*
*Quid illa? οὐδὲν ἀγαθόν: Manuarium ad: Sternutauerunt
 Avores: Bili in naribus: Planus semel crura fregit: Absens
 heres non erit: Oleo fraudare lucernas: & illa, Noxa caput
 sequitur: Hercules clypeus: Ab aula recessit: Leuato velo de
 caussa cognoscere: & illud omnium stultissimum, Lex
 Africani: & qualia in eo libro tam multa sunt, vt ea
 quærere,*

Muretti
 Lectiones
 10
 28

querere, sit aquam in mari querere; tanti fuerunt propter tales nugæ librum in tantam molem excutere oporteret? Addam pauca quædam, ut occurrerent, & si potero, insignia: quamquã ita multa sunt insignia, ut hoc ipso difficile sit reperire quæ dicantur insignia.

Versus est Luciani: Πόρωνα τίλλει κερέων ἑσ' ἄλλοις

Tunc quidem ex illis prouerbium facit, & ita vertit: *Barbam velle à puerorum vlnis*. Quot verba, tot peccata.

Πόρωνα id est *barbam* interpretatur pilos, qui in vlnis nascuntur. n̄hil ineptius. Τίλλει, non est *velle*, sed, *pellit*.

Ridiculè autem ἐκ κερέων facit *keres*: id est *ex tonsoribus pueros*. Et ἑσ' ἄλλοις, ineptè interpretatur, *ab aliis*.

cùm ἑσ' ἄλλοις κερέων, sit, *sub manibus tonsorum*. Versus est Aristophanis, principio τῆς εἰρήνης. Ἄψ' αἰρε μὲν ἐστὶν τὰ χεῖρα κερδάρου. Eum aiunt isti ab eruditis prouerbij loco referri. Quæro, qui sunt isti eruditi: aut quis vult

quam idoneus auctor hoc versu, ut prouerbio, vltus sit?

Erasmus in quodã versu scripserat, facile videri, prouerbia scribere; idque se non negare: sed difficile esse chiliadas scribere. At si alia prouerbia recipiamus, iam non chiliadas, sed myriadum myriadas scribere facile fuerit. Quanto enim iustius in hunc ordinem referretur illud ex Pluto?

Ὡς ἀργαλέον παράγμι' ἔστιν ὃ ζῶν ἢ θεοί,

Δύλον γένεσθαι παρὰ φρονῆντ' ὁ δειπότε.

Vt dicas prouerbij vsum esse posse in eos, qui seruiunt libidinoso amori, aut auaritiæ, aut denique alicui cupiditati. & illa *κ* Nebulis:

Ὡς εὐ βασιλεῦ. τὸ χεῖμα τῶν νυκτῶν, ἔστιν

Ἀπέθαντον. ἔποδ' ἡμέρας γνήσιται;

Vt dicas prouerbio vti posse aliquem, qui, exempli causa, doleat, tot gentes hæreticorum præstigijs occidit, tam diu in tam crassa errorum caligine versant, cuique

que longū videatur, dum eis veritas illucescat. Sed
 non quicquid cōmodè in varios sensus flecti potest,
 hanc prouerbium est. *Insuere in saccam vel culeum*, ait,
 cuiusque est ex illis paræmiologis, vulgò dicimus,
 pro circumuenire aliquè vel ludere. Nescio an ita lo-
 quuntur in Germania, aut in alia quapiam gēte, vnde
 est, quisquis est, qui hoc scripsit. Sed ego putabā non
 Germanica, aut Gallica, aut Italica, sed Latina tantū,
 & Græca vetera proueria eo libro contineri. Latini
 autem de parricidis loquentes, dicunt quidem eos in
 culeum insuendos esse, non tamen ludo, neque vt eos
 circumueniant: neque hoc prouerbio dicunt. Plato li-
 bro decimo De Rep. dixerat poëtarum metra, spoliata
 multis coloribus similia esse eorum vultui, qui atate
 quidem integra sunt, sed formosi non sunt: id est, τοῖς
 τῶν ἡρώων προσώποις, καλῶν ἢ μὴ. οἷα γίνεται ἰδεῖν, ὅταν
 αὐτὰ τῶν ἡρώων ἀλλοίωται. Isti prouerbium fecerunt: *For-
 mose sue pulchritudine*, in eos qui pigmentis exoticam,
 ita enim loquuntur, formam adsciuerunt. Persarum
 reges, quibus à populis potestatem omnium rerum
 sibi tradi volebant, ab eis symbolicè per legatos terram
 & aquam petebant, quam qui dabant, significabant,
 se imperium accipere. Res vulgo nota est. Isti prouer-
 bium fecerunt, *Terram & aquam poscere, & terram &
 aquam dare*, pro, bellum alicui inferre, & bellum cum
 aliquo suscipere. *Masilienfes mores* colere dixerat Plau-
 tus in *Calina* cum senem, qui armigero filij sibi pro
 puella supposito facere id voluerat, quod nouæ nu-
 pte solet, eò respiciens, quòd *Masilienfes*, etsi ab
 alijs vt seueri prædicantur, mollitiei tamen nomi-
 ne malè audiebant, vt est apud Athenæum, crede-
 banturque γυναικοπαθεῖν. At isti *Masilienfes mores* apud
 Plautum, optimos & probatissimos interpretantur.

S. Hie-

Nicetti
 Lectiones
 10
 28

S. Hieronymus verba, quibus vsus erat Iouinianus, ridens, ita scripserat: *Rogo, qua sunt hec portenta verum? quodve scriptiois dedecus? Nonne vel febrem somno re eum putes, vel arreptum morbo phrenetico, Hippocrati vinculis alligandum?* respiciens videlicet ad ea vincula de quibus Hippocrates *ὅτι τῶν κατ' ἰσχυρίων*. At ista, quae argumentis fortissimis roborata sunt, vel scripturum testimoniis, ea tradunt ab Hieronymo et ceteris vinculis Hippocratis alligata. Quod si quis obstinate defendere audeat, ipsemet vinculis Hippocratis alligandus esse videatur. Sed hæc hydra quædam est, quæ plura capita amputaueris, plura succrescunt.

Dictum elegans Io. Antonij Lucatelli episcopi Venusini. CAP. XVIII.

VERE & grauiter dicere solitum memini Io. Antonium Lucatellum, & virum & philosophum optimum, qui postea episcopus Venusinus fuit, tunc autem in familia magni illius Hippolyti Cardinalis Ferrariensis mecum amicissimè coniunctissimèq; vivebat, quod Socrates in cibo ac potu faciendum esse monuisset, id contrà fieri oportere in iis quibus animus aleretur. Etenim apud Xenophontem Socrates eos cibos summo studio vitandos esse dicit, quibus etiam, qui non esuriunt, ad edendum prouocantur: & eos potus, qui etiam non sitientem adducunt, ut bibat. Contrà autem ij sermones vtilissimi sunt, atque omni studio consecrandi, qui in animis languentibus excitant cognitionis & scientiæ cupiditatem.

Emendatus Plauti locus è Bacchidibus.

CAPVT XIX.

DEMVS aliquid istis, qui Plautum alieno labore emédare cupiunt, quod, cum libuerit, ut solent,